

B.A. 3rd Semester (General) Examination, 2018 (CBCS)

Subject : Sanskrit

Paper : GE-III/CC-IC

Time: 3 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

*Candidates are required to give their answer in their own words
as far as practicable.*

1. Instruction for GE-III (Honours students of other than Sanskrit discipline)

अधोलिखितेषु प्रश्नेषु दश प्रश्नानामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिपिमाप्रित्य प्रदेयम्। तत्र प्रतिविभागात् प्रश्नत्रयम् अवश्यमेव चयनीयम्।

निम्नलिखित प्रश्नগুলির মধ্যে দশটি প্রশ্নের উত্তর সংস্কৃত ভাষায় দেবনাগরী লিপিতে লিখতে হবে। প্রতি বিভাগ থেকে অন্ততঃ তিনটি প্রশ্নের উত্তর করতে হবে।

Instruction for CC-IC (General students)

अधोलिखितेषु प्रश्नेषु दश प्रश्नानामुत्तरं देयम्। तत्र प्रतिविभागात् प्रश्नद्वयम् अवश्यमेव चयनीयम्। तेषु द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं संस्कृतभाषया अवश्यमेव लेखनीयम्।

নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলির মধ্যে দশটি প্রশ্নের উত্তর দিতে হবে। তার মধ্যে প্রত্যেক বিভাগ থেকে অন্ততঃ দুটি প্রশ্নের উত্তর অবশ্যই দিতে হবে। যে কোনো দুটি প্রশ্নের উত্তর সংস্কৃত ভাষায় লিখতে হবে।

'ক'-বিভাগ:

'ক'-বিভাগ

2×10=20

- (a) 'अभिज्ञानशकुन्तलम्' इति नाटकस्य मङ्गलश्लोके उल्लिखितस्य देवस्य नाम किम्? तस्य कति मूर्तयः उल्लिखिताः? 'अभिज्ञानशकुन्तलम्'— नाटकेर मङ्गलश्लोके कोन देवतार उल्लेख करा हयेछे? उक्त देवतार कयति मूर्तिर उल्लेख रयेछे?
- (b) 'अभिज्ञानशकुन्तलम्' इति नाटकस्य प्रस्तावनायां ग्रीष्मकालस्य वर्णनं कीदृशं प्राप्यते? 'अभिज्ञानशकुन्तलम्'— नाटकेर प्रस्तावनाय ग्रीष्मकालेर कीरूप वर्णना पाओया याय?
- (c) 'मृगानुसारिणं साक्षात् पश्यामीव पिनाकिनम्'— अत्र वक्ता कः? स कस्मिन् प्रसङ्गे कमुद्विश्य एतद् उक्तवान्? 'मृगानुसारिणं साक्षात् पश्यामीव पिनाकिनम्'— एथाने वक्ता के? तिनि कोन प्रसङ्गे कार उद्देश्ये एहि उक्तिटि करेछिलेन?
- (d) 'ततो गण्डस्योपरि पिण्डकः संवृत्तः'— एतत् कः कस्मिन् प्रसङ्गे उक्तवान्? 'ततो गण्डस्योपरि पिण्डकः संवृत्तः'— उक्तिटि के कोन प्रसङ्गे करेछिलेन?
- (e) करभकः कः? स कीदृशीं वार्ता दत्तवान्? करभक के? तिनि की संवाद दियेछिलेन?

- (f) “आः अतिथिपरिभाविनी”- अत्र वक्त्रा कः? अतिथिपरिभाविनी वा का?
‘आः अतिथिपरिभाविनी’— एখানে বক্তা কে? অতিথিপরিভাবিনী এখানে কে?
- (g) हंसपदिका का? तस्याः गीतस्य अर्थः कः?
হংসপদিকা কে? তার গানের অর্থ কী?
- (h) विदूषकस्य नाम किम्? ‘अभिज्ञानशकुन्तलम्’ इति नाटकस्य कस्मिन् अङ्के विदूषकः प्रथमः दृश्यते?
বিদূষকের নাম কি? ‘অভিজ্ঞানশকুন্তলম্’ নাটকের কোন্ অঙ্কে প্রথম দেখতে পাওয়া যায়?

‘ख’-विभागः

‘খ’-বিভাগ

- (a) भासप्रणीतस्य रामायणाश्रितस्य दृश्यकाव्यद्वयस्य नाम लिख्यताम्।
ভাসপ্রণীত রামায়ণাশ্রিত দুটি দৃশ্যকাব্যের নাম লেখো।
- (b) ‘चारुदत्तम्’ कीदृशं दृश्यकाव्यम्? अस्य नायिका का?
‘চারুদত্তম্’ কোন প্রকার দৃশ্যকাব্য? এই দৃশ্যকাব্যের নায়িকা কে?
- (c) कालिदासविरचितस्य दृश्यकाव्यत्रयस्य नाम लेख्यम्।
কালিদাস রচিত তিনটি দৃশ্য কাব্যের নাম লেখো।
- (d) ‘नागानन्दम्’ इति दृश्यकाव्यम् केन रचितम्? तत्र कति अङ्काः विद्यन्ते?
‘নাগানন্দ’— কার দ্বারা রচিত? সেখানে কটি অঙ্ক বিদ্যমান?
- (e) भट्टनारायणस्य परिचयः कः? तस्य कृतिः का?
ভট্টনারায়ণের পরিচয় কী? তাঁর লেখা গ্রন্থটি কী?
- (f) मृच्छकटिकशब्दस्य अर्थः कः?
মৃচ্ছকটিক শব্দের অর্থ কী?
- (g) स्त्रीवर्जितस्य संस्कृतनाटकस्य नाम किम्? तस्य नाटकस्य रचयिता कः?
স্ত্রীবর্জিত সংস্কৃত নাটকের নাম লেখো। উক্ত নাটকের রচয়িতার নাম কী?

2. (a) मातृभाषया अनुवादः कार्यः।

5×1=5

মাতৃভাষায় অনুবাদ করো।

मानुषीषु कथं वा स्यादस्य रूपस्य सम्भवः।

ন প্রভাতরলং জ্যোতিরূদেতি वसुधातलात्।।

অথবা,

उद्गलित दर्भकवलामृगाः परित्यक्तनर्तना मयूराः।

अपसृतपाण्डुपत्रा मुञ्चन्त्यश्रूणीव लताः।।

- (b) संस्कृतभाषया व्याख्या कार्या 5×1=5
 সংস্কৃত ভাষায় ব্যাখ্যা করো
 किमिव हि मधुराणां मण्डनं नाकृतीनाम्।

अथवा,

आपरितोषाद् विदुषां न साधु मन्ये प्रयोगविज्ञानम्।

- (c) अधोनिर्दिष्टेषु प्रश्नेषु यथेच्छं प्रश्नद्वयस्य उत्तरं कार्यम्। तयोः प्रश्नयोर्मध्ये एकस्य उत्तरं संस्कृतभाषया अवश्यमेव कार्यम्। 5×2=10
 अधোनिर्दिष्ट প্রশ্নগুলির মধ্যে দুটি প্রশ্নের উত্তর দিতে হবে। তন্মধ্যে একটি প্রশ্নের উত্তর অবশ্যই সংস্কৃত ভাষায় লিখতে হবে।

(i) टीका लेख्या— 'शूद्रकः'।

টীকা লেখো— 'শূদ্রক'।

(ii) टीका लेख्या— 'वेणीसंहारम्'।

টীকা লেখো— 'বেণীসংহার'।

(iii) टीका लेख्या— 'मुद्राराक्षसम्'।

টীকা লেখো— 'মুদ্রারাক্ষস'।

(iv) टीका लेख्या— 'प्रियदर्शिका'।

টীকা লেখো— 'প্রিয়দর্শিকা'।

3. अधोनिर्दिष्टेषु प्रश्नेषु यथेच्छं प्रश्नद्वयस्य उत्तरं देयम्। 10×2=20

নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলির মধ্যে যে কোনো দুটি প্রশ্নের উত্তর দাও :

- (a) 'अभिज्ञानशकुन्तलम्' इति नाटके विदुषकस्य नाम किम्? तस्य चरितम् आलोचयतु। 1+9=10
 'অভিজ্ঞানশকুন্তল' নাটকে বিদূষকের নাম কী? তার চরিত্র আলোচনা করো।
- (b) 'अभिज्ञानशकुन्तलम्' इति नाटके हस्तिवृत्तान्तं कुत्र दृश्यते? हस्तिवृत्तान्तस्य तात्पर्यम् आलोचयताम्। 1+9=10
 'অভিজ্ঞানশকুন্তল' নাটকের কোথায় হস্তীবৃত্তান্ত বর্তমান? এই নাটকে হস্তীবৃত্তান্তের তাৎপর্য আলোচনা করো।
- (c) निबन्धः रचनीयः— 'भासनाटकचक्रम्'। 10
 নিবন্ধ লেখো— 'ভাসের নাটকচক্র'।
- (d) भवभूतिः कः? तस्य कृतिविषये संक्षिप्तः प्रबन्धो रचनीयः। 1+9=10
 ভবভূতি কে? তাঁর কৃতিত্ব বিষয়ে সংক্ষিপ্ত প্রবন্ধ রচনা করো।